

ЗБОРНИК

ЖИВОРАД
НЕДЕЉКОВИЋ
ПЕСНИК

Уредник
ДРАГАН ХАМОВИЋ

повеља

Немања Каровић

МОТИВ КИШЕ У ПОЕЗИЈИ ЖИВОРАДА НЕДЕЉКОВИЋА

Сажетак / У прилогу се истражује разноликост значења, структурно-композициона улога и друге поетичке вредности које у поезији Живорада Недељковића задобија мотив кише. Интерпретативно полазиште рада засновано је на уверењу да у Недељковићевој лирској визији света и укупном поретку вредности киша има повлашћено место. Бројни су и међусобно различити поетски контексти у којима се може уочити и пратити распрострањање смисла нареченог мотива. Херменеутичка пажња је отуда у подједнакој мери посвећена истраживању значења кишних капи како у спољашњем свету природе, односно вегетационом тематско-мотивском комплексу, тако и у унутрашњим просторима лирског субјекта и другим сферама његове егзистенције. С нарочитом аналитичком позорношћу тумачена је природа аутентичне лирске материје коју Недељковићева песничка уобразиља установљује на супстанцијалној средокраћи између кише и светлости.

Кључне речи / киша, вегетација, имагинација, егзистенција, светлост

У свим песничким збиркама Живорада Недељковића, настајалим у готово четвртвековном временском луку, чије граничне тачке чине књиге *Поїрешина њрогноза* (1991) и *Улазак* (2014), са мањом или већом учесталошћу, али ипак доследно и пажљивијем читаоцу осетно, поетски је уобличаван мотив кише. Оно што зачуђује и буди истраживачку радозналост није пука фреквентност овог мотива у стиховима нити чињеница да је киша темељни и неизоставни чинилац многих лирских призора, већ изузетна разноврсност начина на које се она у песмама манифестује,

смисаоних равни у којима се објављује, симболичких значења што јој се приписују, као и улога које на песничкој позорници задобија. Може се рећи да досадашња критика није посветила нарочиту пажњу тумачењу ове тематско-мотивске линије Недељковићевог песништва, уколико изузмемо неколико спорадичних и узгредних запажања где се киша спомиње у низу елемената који граде песничке слике и конституишу поетски свет, односно сврстава у корпус мотива из области свакодневице или сфере уобичајених животних призора што песнику служе као полазишта за дубље лирске увиде и темељнија смисаона проникнућа.¹ Киша у Недељковићеву поетску визију заиста ступа из домена предметне стварности, происходи из конкретних атмосферских прилика и мање или више погрешних новинских извештаја о временској прогнози; али, мора се нагласити, песничка уобразиља ту не заостаје, већ се и с кишом дешава оно што је лирска судбина свих стварносних елемената, обичних или чак ефемерних појава и тривијалности које се нађу у поетском видокругу Живорада Недељковића – бива очуђена и семантички преображена, односно обременењена новим и каткад неочекиваним значењима.

---

¹ „Као и бројни песници пре њега, Живорад Недељковић радо говори о временским приликама (падању кише, снега, месечини) и ономе што људи чине (пију, једу, веселе се, воде љубав, слушају музику, разговарају с пријатељима, брину о тешким животним околностима), али он, по правилу, настоји да стигне до онога што чини дубљу основу сваког животног призора, сваког људског чина” (Микић 2003: 13); „Песник Живорад Недељковић је човек једноставан као биографска белешка о њему у књизи *Тачни стихови*. Једноставан као слика која стоји на насловној страни те књиге: црвени квадрат са три оштра реза на платну. Једноставан као киша у његовим песмама. Киша која ромиња, или пада, ређе пљушти у песмама” (Павковић 2003: 17); „Иако је тема о пролазности једна од најприсутнијих у Недељковићевом певању, она скоро никада није експлицитно дата, већ је најчешће сакривена иза, наизглед, једноставних ситуација и догађаја или размишљања песничког субјекта о свакодневном животу (о киши, јесени, поезији, књигама, куповини, сусретима, жељама итд.)” (Тонић 2003: 63).

Као скривен и тих песников знак да киша у његовом делу има поетички важан смисао и семантички повлашћено место могла би се узети чињеница – уколико посреди није чиста мада интересантна и лепа лирска коинциденција – да су за наслове чак две песничке збирке одабрани називи песама у којима управо киша представља централни мотив и семантичко тежиште. Реч је о књизи *Појрешна йроїноза* (1991), којом се први пут огласио према суду критике већ тада увелико сазрели поетски глас Живорада Недељковића, а потом и о збирци *Нейге близу* (2003), која наслов позајмљује од песме у целини састављене од ишчекивања пљуска и лирских рефлексива о покислом свету, а смисаоно заобљене песничким закључком да „негде близу / Увек лије” (2003: 17). Као да киша, ако дамо већу слободу изразу, посредством наслова наведених збирки на тренутак прекорачи границе имагинарног света песама и намах се пројави или дискретно одблесне на корицама истакнутих књига. Превасходни херменеутички интерес овог рада јесте истраживачко кретање кроз *кишовиџа* места и пределе Недељковићевих поетских визија, и подробније испитивање њихових далекосежних значења и поетичких вредности.

Најпре би се ваљало осврнути на вегетациони тематско-мотивски комплекс у поезији Живорада Недељковића, који се из збирке у збирку конституише и непрестано обнавља тематизовањем дворишта, врта и баште као заштићеног и заштитничког простора природе, у чијим је јасно одређеним и чврсто чуваним границама могуће достизати личну слободу и егзистенцијалну удобност; као и певањем о расту, зрењу и цикличном преображавању различитог биља, травки и дрвећа. Лирским говором о киши у флоралном контексту активира се уобичајена фолклорна, прецизније, ратарска симболика кише као силе небеског утицаја на земљу, односно дара плодности донесеног тлу. У том смислу, индикативни су стихови песме „Киша” из збирке *Мајка* (1994): „Пада. О плодности зелени санак. / [...] Жита у зебњи за милиметар виша” (1994:

22), али и песма „Удео” из књиге *Језик увелико* (2000), која се отвара речима:

После кише, дуго призиване, одем у башту
Да проверим спремност биља. Сјакти зеленило,
Простор надима се. (2000: 20)

У претходним стиховима није акцензован опис падавине, већ је упризорено оно што се догодило *post festum*, а то су последице које је киша у свету изазвала – изоштрени колорит освежене вегетације и бујање баште окрепљене водом. Смисао кише отуда није опосредован сликом њене догађајности и материјалне појавности, него снагом делотворности у природи и души посматрача. У наставку исте песме следи исказ: „Срећан што биљке препознају ме” (Исто: 20), који сведочи да се дејством кише потврђује и оснажује веза песничког субјекта и природе, и то посредством мотива у чијој се значењској аури може наслутити нешто од дисовског мистичног самоосећања у *йоїледу шрава*.

Киша као оплођујућа небеска сила није делатна искључиво у свету биљака и динамици вегетационих циклуса, већ се врло лако преноси и у област људског духа, доспева у унутрашње просторе лирског субјекта, и тако, поунутрашњена, доноси плодност мислима и зрење песничкој имагинацији. Због тога у Недељковићевој поезији каткад долази до смисаоног подударанја и симболичког изједначавања кише под небесима и *јод кожом*. Након обиласка баште, чијим је плодовима дуго призивана киша донела обнову виталистичких импулса, песничко Ја ће окончати песму „Удео” речима: „Мисао јача, на чудесну / Обнову ослоњена, смирена у размени; удео зри” (Исто: 20), док у песми „Уљез” читамо стихове у којима се под силином дејства кишног облака није нашла вегетација, већ имагинација: „Нимбус разрађује машту, бујну” (1994: 25). Двоструи плодносни учинак кише о којем пева Живорад Недељковић посве је подударан са њеним универзалним

символичким вредностима: „Плодност се протеже и на друга подручја и није ограничена само на тло [...] Оно што се спушта с неба на земљу јесте и плодност духа, духовни утицај” (Гербран, Шевалије 2009: 363).

Иако кишне капи у Недељковићевој поезији претежно служе као конститутивни мотив опеваних призора, сржни чинилац меланхоличне амбијентације, или дејствена сила у областима нутрине лирског субјекта, могу се пронаћи и поједине песме у којима се својства кише метафорички преиначују у ознаке људских особина или одлике менталних чинова. Стихови песме „Под летњим пљуском”: „Неко мирно спава, и улива се, *кайљица*, / У облике што непрекидно освајају простор” (1994: 11, курзив Н. К.) показују како песнички глас, користећи се назначеном апозитивном метафором, поистовећује неименовани лирски лик с издвојеним чиниоцем пљуска. Варијација истоветног песничког поступка уочава се и у наставку песме:

Неко стрепи, запета пушка,
Желећи себе на нишану.
И клизи са невидљивог
Лишћа.

(Исто: 11, курзив Н. К.)

Флуидност и динамика сливања уписују се у егзистенцијалне квалитете непознатог бића које стрепи. Природу водених капи и нарочито принципе њиховог кретања Недељковић у стиховима понекад саобрази са логиком мисаоних токова или динамиком вербалног изражавања, о чему сведоче метафорички спојеви глагола и именица попут „капље говор” (2009: 95), „мисао капне” (Исто: 98) или синтагма „сквашена мисао” (2014: 89).

Песме „Под летњим пљуском”, „Иначе: киша као киша”, „Године потрошене унапред”, „Негде близу, нешто”, „Употреба”, „Ушћа”, „Сећање на кишу” и читав низ других, с једне стране, међусобно удаљује чињеница да припадају различитим песничким збиркама, али их, с друге, уједи-

њује темељна узајамна тематско-мотивска резонанца. Оне би се из тог разлога могле издвојити из матичних књига и читати као својеврсни асоцијативни циклус.² Читалац се у том кругу песама сусреће са непрестаним преплитањем певања о различитим етапама у развоју пљуска, од очекивања до окончања падавина, са певањем о многоструким променама и преображајима које киша проузрокује, како у спољним просторима природе тако и у унутрашњем свету субјекта. Поједине песме започињу стиховима истородног смисла: „Киша почиње лагано” (2001: 11); „Исувише дуго била је у нашем чекању” (Исто: 23); „Неверици упркос, почеће да лије” (Исто: 46); „Преподне је прошло у примицању кише” (2003: 17). Певање о киши у издвојеним песничким творевинама семантички се не исцрпљује улогом почетног лирског импулса, већ се у потоњим стиховима посведочава и као покретач и главни чинилац динамизације песничких слика, али и кључни агенс Недељковићевих поетских рефлексја. Понављане лирске ситуације живог наслућивања или нестрпљивог ишчекивања кише места су интензивног сабирања Недељковићеве енергије певања и моменти нарастања сила поетске имагинације, због чега се каткад може учинити да се пролом пљуска и почетак песничке речи сустичу у истој тачки. Жудња за кишом лирска је координата у којој се укрштају домени људског и биљног, о чему јасно сведоче стихови песме индикативног наслова „Постати стабло”:

Боље да седим у трави,
Сред гранатих сенки, и нагађам када ће
Пасти киша. (2002: 79)

На овом месту стога је упутно подсетити се следеће Башларове мисли:

---

² Термин *асоцијативни циклус* користи Александар Јовановић у поговору књиге *Верни одсујном њрволику* како би објаснио принцип издвајања византијских кругова песама из поетског опуса Ивана В. Лалића (в. Јовановић 1996: 97).

„Знаци који најављују кишу изазивају посебно сањарење, изразито биљно сањарење, које заиста живи жудњу поља за благотворном кишом. У извесним тренуцима, људско биће је биљка која жуди за небеском водом” (Башлар 1998: 196).

Уколико киша иницира оглашавање лирског бића, усмерава линије структурног разрастања песме и управља разбоковавањем смисла песничке целине – онда је оправдано закључити да њена функција у лирском ткиву повремено превазилази границе књижевног мотива и обзнањује се као активни композициони принцип, односно дејствена сила структурисања поетске грађе. Као пример и доказ изнесеног поетичког увида могла би послужити песма „Други начин” из збирке *Талас* (2012). У првој строфи читамо слушалачке импресије песничког гласа поводом познате југословенске рокенрол композиције, којом су, како истиче задивљени лирски субјект, с лакоћом дочарани пљусак и хладноћа. Другом строфом исцртана је слика велшких галебова, који трупкањем у месту опонашају ударе кишних капи о земљу, да би на површину измамили глисте и утолили глад. У последњој целини песме мотив кише се премешта у другачији лирски регистар, пројављује се на хоризонту унутрашњег света лирског Ја и обзнањује као покретач и предмет поетске саморефлексије:

Никад нисам помислио
Да до нечега дођем бивајући киша,
Никада бивајући барем звук
У коме се капљица распрскава,
Никад нисам хтео
Да будем ишта друго
Него само ово што јесам. (2012: 98)

Како видимо, киша је у тематско-мотивској равни поетског текста семантичко тежиште значењски различито постављених и профилисаних строфа, али се на структурном нивоу манифестује као лирско средиште трочлане

композиције песме, односно уцелињујућа сила Недељковићеве смисаоно дисперзивне песничке творевине.

Да у Недељковићевом песничком поретку ствари и вредности киша заузима привилеговану и од остатка света издвојену позицију, експлицитно сведоче стихови: „Све је тако сувишно јутрос. Једино кишу / Хоћу да задржим” (2001: 26). Питање које се на овом месту нужно намеће јесте: на чему почива истакнути ексклузивитет кише, шта је то искључује из укупности света, каква је линија њеног разликовања? Стихови који у песми потом уследе нуде разрешење читалачкој запитаности:

Киша нас подсећа
На неправилне облике наших живота, који су
Путеви проходни и важни само она зна.
(Исто: 26)

Киша је, како видимо, сагледана као јединствени извор сазнања о егзистенцијалним истинама, те отуда производи њен повлашћени статус у поретку света и моћ да човеку открије непознанице бића и тајне постојања. Уколико је, на основу реченог, схватимо као овоземаљски феномен кроз који се пројављују извесни божански атрибути, онда би се у списак додатне аргументације овог интерпретативног става могла уписати и чињеница да лирски глас према критеријуму несудишности из свеобухватне слике света издваја још једино Бога. О спознајним потенцијама *небеских капи* речито и недвосмислено сведочи завршна строфа „Сећања на кишу”, у којој песнички субјект реторички повишеним тоном похвале, што је Недељковићу иначе поетички несвојствено, апострофира кишу, придаје јој епитет разумности, како би прославио и узвисио њену способност да у тишини *расивара људске обмане*. Овде ваља истаћи и то да би се из стихова песме „У дубини реке”: „Говорили смо о пљуску, усхићени, / Као што ћутимо о драгом камењу и гробу / У безводном Јерусалиму” (2002: 71), могла ишчитати дискретна назнака сакралног доживљаја небеских капи, будући да ус-

хићење при говору о пљуску проиходи из уздицања кише у ред ретких и драгоцених творевина природе и најсветијих места овога света.

Певању о киши као феномену који аутентичност црпи из *мањка сувишности* а вишка смисла, односно из поседовања знања о егзистенцији и располагања метафизичким истинама, поетички је и аксиолошки посве саобразно да лирски глас у другим песмама кишу некад сасвим непосредно, али чешће имплицитно, измешта из сфере логичног, каузалног и разумљивог, и смешта у регистар чудесног. Песму „Улез” отвара констатација: „Сипи чудесно” (1994: 45), а у „Уделу” је речено да пљусак природи доноси чудесну обнову. Посреди је поезији Живорада Недељковића својствен песнички поступак заснован на јединственом и лирски искошеном погледу на свет, пред чијим се силама рефлексивне продорности растварају спољашње опне привида, те се тајанствено обзнањује у обичном, недокучиво открива у ефемерном, а чудесно пројављује у метеоролошком. Због тога у Недељковићевим песмама киснути не значи бити жртвом личне заборавности и несрећног сплета околности, већ суделовати у догађају од мистичког потенцијала, и у коначни животни збир уписати могуће назнаке или барем слутњу епифанијског искуства.

Својства натприродног и фантастичног испољавају се и кроз специфичну врсту запитаности коју човек у Недељковићевој поезији пред кишом проживљава. Зачућен тајном њеног порекла, он неће посезати за недовољним одговорима које нуди емпиријско искуство и научно знање цивилизације, него ће изворе падавина покушати да разјасни стваралачким актом песничке имагинације и митотворном силом природне и спонтане фантазије. Тако се у песми „Неће више падати” конституише митопоетска слика мајстора што убрзано заварује рашивен небески свод, којом се индивидуална представа о изворима и узроцима кише изражава надрационалним језиком. Међутим, размаштани одговор на питање о пореклу и суштини кише у овој песми није мотивисан искључиво осећањем

које метафизички радознао човек има у сусрету са непознатим и необичним, већ би се у приличној мери могао иронијски релативизовати, односно извести из чињенице да се у Недељковићевим стиховима онај ко о киши снатри налази *йред кафаном ослоњен на досаду*. Рефлексије о пореклу кише ће и у песми „Употреба” из збирке *Овај свет* (2009) бити исказане језиком сањарења и митопоетском имагинацијом. Загледан у призоре кишне градске ноћи и заведен лепотом игре мрака, светла и воде, лирски субјект ће, запавши у медитативно стање и спокојну ноктуралну меланхолију, посведочити властито егзистенцијално смирење произашло из општег треперења, прожимања сјаја и таме, и дамарања „те воде *досйеле* / Ко зна одакле, из *незамисливе* / *Временске шйиље*” (2009: 90, курзив Н. К.). Усаглашен са тактом пљуска и ритмиком кишних капи, а ослобођен напора интензивног самопосматрања, субјект у готово нирванистичком заносу тоне у све дубље слојеве бића:

И као да пропадам све ниже,
Бројећи спратове свог преображаја
Лишавајући се узгред искуства и сећања
Желећи поново да откријем време, само време.
(Исто: 90)

Логика падања кише у спољашњем свету, њеног природног кретања надоле, од неба ка земљи, пресликава се и на егзистенцијалне просторе песничког субјекта, координирајући правце његових интроспективних проживљавања, односно наводећи лирско биће на силазак у дотад недоступна поља егзистенције, инспиришући трагање за предискуственим добом постојања и жудњу за метафизичким почелима.

Последње три Недељковићеве песничке збирке донеће неколике новине у поетском третману падавина. Киша, дотад сила која динамизује слику природе и преображава лирско сопство, овде ће и сама бити преображена, и то не

на нивоу спољашње појавности нити површинске динамике развоја, већ дубљем и основнијем – у равни супстанције. Зачетак промена суштаствених својстава кише проналазимо у песми „Огледало” из збирке *Овај свет*:

Као кад дланом пређем преко
Огледала у купатилу и над раменом
Угледам вољени осмех уз који се расањујем,
Тако је јутрос нагло блеснуо видик,
На крају зиме, после *свејле ноћне кише*.
И одједном сам видео све те куће
Кроз стакло аутобуса и стазе које воде ка њима
И у лугове; и ограде дуж ливада,
И птице сам видео, иако је било рано за њих.
(2009: 50, курзив Н. К.)

После искуства кишне ноћи, субјектов доживљај света је темељно измењен. На овом месту се чини херменеутички нарочито важним запитати се да ли је до наречене промене дошло због кише или након ње, односно да ли киша са новом перцепијом стварности стоји у узрочно-последичној вези или у односу некаузалне узастопности. Читалачко искуство тематско-мотивски сродних Недељковићевих песама предност веће поетичке вероватности даје првој интерпретативној могућности. Песму „Огледало” отуда читамо као лирски говор о откривалачком и спознајном дејству кише. Она је освежила поглед лирског субјекта, оснажила моћ запажања и слику видљивог света учинила детаљнијом. У контексту тумачења симболичког саодноса кише/воде и вида, ваљало би споменути следећу Башларову мисао:

„Свежа вода даје погледу жар. То је начело инверзије које може да објасни праву свежину посматрања воде. И сам поглед бива освежен. Ако заиста, захваљујући материјалној имагинацији, учествујемо у воденој супстанци, и поглед који *пројектујемо* је свеж. Утисак свежине који пружа видљиви свет је израз свежине који пробуђени човек пројектује на ствари” (1998: 186).

Следећи логику Башларових промишљања, истичемо да је и у наведеним Недељковићевим стиховима опевано повратно дејство кише/воде на лирског посматрача – захваљујући *свeтлој* киши видик је *блеснуо* у очима песничког субјекта. Песма „Употреба” из исте збирке додатно семантички нијансира мотив стапајућег сусрета кише и светлости, повишујући степен њихове узајамне прожетости:

Понекад кроз прозор нашег стана
Гледам лепу, нарушену градску ноћ.
Изводим тај ритуал кад пада киша,
Кад се *кайљице њреливене свeтлошићу*
Одбијају од асфалта, барице кад се мрешкају.
(2009: 90, курзив Н. К.)

У стиховима који потом уследе светлозарна киша указује се као почетни импулс и инспиришућа сила субјектовог интензивног медитативног самопроматрања и усмеравања рефлексивне енергије ка питањима метафизичких почела. Песма „Чиста душа” из књиге *Талас* (2012) доноси песничку слику у којој као да се укида елементарна различитост кише и светлости:

Дан је светих врача, и с гране
И с перја слива се светлост,
Са облачића паперјастих, пијаних
Већ над другим воћњацима. (2012: 17)

Остаје нејасно да ли је посреди лирско упризорење светлости којој је приписано својство флуидности или је реч о перифрастичној ознаци за кишу, будући да су као извор *сливајуће свeтлости* изравно одређени пијани паперјасте облаци. Међутим, могућ је и трећи начин разрешавања ове херменеутичке недоумице. Уколико одбацимо идеју о слободној размени квалитета кишних капи и светлости као интерпретативно недостатну у случају наведених стихова, онда би се у издвојеној песничкој слици

могло препознати супстанцијално укрштање два елемента, апсолутно сједињавање и саображавање њихових суштина, из чега је у коначници произашло конституисање аутентичне лирске материје чија је природа у основи амбивалентна, јер је установљена на средораћи између воде и сјаја. Идеја бинарног комбиновања кише и неког другог елемента у јединствену лирску твар сасвим је подударна Башларовом схватању принципа материјалне имагинације, према којем је управо „вода најпогоднији елемент за илустровање теме комбиновања сила. Она упија толико супстанци! Привлачи толико суштина!” (1998: 122). Стихови завршне строфе песме „Чиста душа”: „Бодри, као ова светлост што капље / Кроз облачиће у мени” (2012: 18), утврђује нас у уверењу да се у последњим Недељковићевим песничким књигама из описа кише постепено потискују обриси конкретне временске прилике, а у први план певања истовремено постављају њене лирски сублимиране духовне и есенцијалне одлике. У том смислу добро је навести и прву строфу песме „Од ове светлости” у којој духовно опијени песнички субјект општи са аутентичном светлосном лирском материјом као са озарењем што се у песничкој уобразиљи згуснуло у супстанцу:

Од ове светлости није се ни могуће отрезнити:
Средина је новембра, а одасвуд *кайљице сјаја*
Падају; ако отрем чело, длан засветлуца,
Прођем ли прстима кроз косу, рука отежа.
Из џепова, док свежу у њих одлажем,
Јутрошњу светлост вадим.
(2012: 41, курзив Н. К.)

У последњој песничкој књизи Живорада Недељковића налазе се, међутим, и стихови у којима лирски глас о киши пева посве другачијим тоном. Док претходне збирке варирају и преображавају значење мотива кишних капи, али доследно му приписујући начелно позитивне вредности као што су вегетацијска и имагинацијска плодотворност,

мудрост и разумност, светлостарност или моћ да подстакне лирско самопроматање и побуди песнички ентузијазам, овде се сусрећемо са песмом која кишу, носталгично је самеривши с некадашњим падавинама, уз нескривено осећање гађења и лексику инфантилне ругалице, радикално вредносно снижава, измешта из регистра прослављаних и стога поетички повлашћених мотива, и преноси у корпус проскрибованих песничких предмета:

Ех, каквих је киша и бујица било за века;
Оно далеко густо море одрицало се боје,
Камоли Дунаво у опсади тврђаве и чокота.

Није ово киша, овај исцедак изанђалог сребра
Спуштеног до громобрана, до белих власи
И обрва; ово је спрдња, плажење језика,
Вешто, да брижна учитељица не гледа. (2014: 54)

Од некадашње светлосне компоненте кише, која је озаривала биће лирског субјекта, у песничку егзистенцију уносећи просеве или макар слутњу епифанијског искуства, остала је тек гротескна слика утуљеног сјаја – *исцедак изанђалој сребра*. Вредносно девалвирање врхуни у стиху којим се у свету Недељковићеве лирске уобразиље коначно поништава и оно мало преосталог смисла кишних капи: „Не знам чему киша која није киша” (Исто: 54). Тиме је значењски распон овог мотива задобио и свој негативни пол, или другим речима, у његово семантичко поље утиснут је рђав знак поречених вредности и поништене сврхе.

У поезији Живорада Недељковића мотив кише је, с једне стране, у довољној мери присутан да би био читалачки лако уочљив, али, с друге, непрестано другачији, што га често чини смисаоно неухватљивим. Зачуђујућа је лакоћа којом плусак прекорачује границе једног и измешта се у други, често семантички крајње различит, готово супротан лирски регистар. При динамици ових поетских трансгресија из, рецимо, вегетационе у егзистенцијалну,

стварносне у метафизичку, или свакодневне у чудесну област смисла, кишне капи чувају стечена и непрестано у себи збрајају нова значења, те се тако усложњавају, надрастају оквире песничког мотива и постају поетичка лозинка, односно карактеристично обележје и знак распознавања Недељковићевог лирског рукописа.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

1.

Недељковић, Живорад. *Мајка*. Београд: БИГЗ. 1994.

Недељковић, Живорад. *Језик увелико*. Краљево: Народна библиотека „Радослав Веснић”. 2000.

Недељковић, Живорад. *Тачни стихови*. Краљево: Народна библиотека „Стефан Првовенчани”. 2001.

Недељковић, Живорад. *Сушњи послови*. Краљево: Народна библиотека „Стефан Првовенчани”. 2002.

Недељковић, Живорад. *Негде близу*. Београд: Народна књига / Алфа. 2003.

Недељковић, Живорад. *Овај свет*. Београд: Архипелаг. 2009.

Недељковић, Живорад. *Неумерени рад јодина*. Чачак: Градска библиотека „Владислав Петковић Дис”. 2011.

Недељковић, Живорад. *Талас*. Београд: Архипелаг. 2012.

Недељковић, Живорад. *Улазак*. Београд: Архипелаг. 2014.

2.

Башлар, Гастон. *Вода и снови*. Превод Мира Вуковић. Сремски Карловци, Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића. 1998.

Гербран, Ален, Шевалије, Жан. *Речник симбола*. Превод и адаптација Павле Секеруш, Кристина Копрившек, Исидора Гордић. Нови Сад: Киша. 2009.

Јовановић, Александар. „У знаку Мнемосине, Лалић и Византија”. У: Иван В. Лалић. *Верни одсућном њрволику*. Избор, приређивање и поговор Александар Јовановић. Београд: Народна књига / Алфа.

Микић, Радивоје. „Бол што опомиње и лечи”. У: *Поезија Живорада Негељковића* (зборник радова), уредници Славко Гордић и Иван Негришорац. Нови Сад: Матица српска. 2003.

Павковић, Васа. „Језик једноставности”. У: *Поезија Живорада Негељковића* (зборник радова), уредници Славко Гордић и Иван Негришорац, Нови Сад: Матица српска. 2003.

Тонић, Јасмина. „Емпиријски подстицаји и песничко искуство”. У: *Поезија Живорада Негељковића* (зборник радова), уредници Славко Гордић и Иван Негришорац. Нови Сад: Матица српска. 2003.

Nemanja Karović

THE MOTIF OF RAIN IN ŽIVORAD NEDELJKOVIĆ'S POETRY

Summary / The paper explores the diversity of meanings, structural and compositional roles, and other poetic values that the motif of rain gains in Nedeljковиć's poetry. The interpretative starting point of the paper is based on the belief that rain has a significant meaning in Nedeljковиć's lyrical vision of the world. There are numerous poetic contexts in which the motif of rain can be observed and analyzed. Hermeneutical attention is therefore devoted to the research into the meaning of raindrops in the outer world of nature, but also in the inner world of the lyrical subject and other spheres of his existence. This paper carefully explores the nature of authentic lyrical matter that Nedeljковиć's poetic imagination establishes by joining together substantial characteristics of rain and light.

Универзитет у Београду
Учитељски факултет
karovic.nemanja@gmail.com

ЖИВОРАД
НЕДЕЉКОВИЋ
ПЕСНИК

повеља

Уредник
ДРАГАН ХАМОВИЋ

Издавач
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ”
КРАЉЕВО

За издавача
МИЛОЈЕ РАДОВИЋ

Главни и одговорни уредник
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

Оперативни уредник
АНА ГВОЗДЕНОВИЋ

Регистар имена сачинила
АНА ГВОЗДЕНОВИЋ

Графички дизајн
ДРАГАН ПЕШИЋ

Превод резимеа на енглески
НАТАША ПАВЛОВИХ

Штампа
ЕПОХА
Пожега

Тираж
500

Краљево
2017

CIP – Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41.09-1 Недељковић Ж.(082)

ЖИВОРАД Недељковић, песник : зборник / уредник Драган Хамовић. – Краљево : Народна библиотека „Стефан Првовенчани”, 2017 (Пожега : Епоха). – 370 стр. ; 20 см. – (Едиција Повеља. Библиотека Преображење / [Народна библиотека „Стефан Првовенчани”]; књ. 21)

Тираж 500. – Стр. 7–9: О Зборнику / уредник [Драган Хамовић]. – Summaries. – Библиографија уз већину радова. – Регистар.

ISBN 978-86-80522-19-7

1. Хамовић, Драган [уредник] [аутор додатног текста]
а) Недељковић, Живорад (1959–) – Поезија – Зборници

COBISS.SR-ID 240023308